Ο Α. Σολζενίτσιν και το ψέμα (μοναχός Μωυσής, αγιορείτης)

Categories : ΑΝΕΠΙΚΑΙΡΑ

Date : 30 Σεπτεμβρίου, 2008

Πριν από 50 ημέρες απεβίωσε στη Μόσχα ο Αλέξανδρος Σολζενίτσιν σε ηλικία 90 ετών. Είχε γεννηθεί στον Καύκασο και είχε σπουδάσει φυσικομαθηματικά

Είχε υπηρετήσει ως αξιωματικός στον Κόκκινο Στρατό κατά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Το 1945 καταδικάστηκε σε οκταετή φυλάκιση, επειδή σε ιδιωτική επιστολή του είχε αμφισβητήσει τις ικανότητες του Στάλιν στον πόλεμο. Κατόπιν εξορίστηκε στην Κεντρική Ασία.

Από το 1963 άρχισε να δημοσιεύει τα λογοτεχνικά του έργα. Το 1970 τιμήθηκε με το βραβείο Νόμπελ Λογοτεχνίας, το οποίο δεν παρέλαβε φοβούμενος το καθεστώς. Το 1974 του αφαιρέθηκε η σοβιετική υπηκοότητα και υποχρεώθηκε να εγκαταλείψει την αγαπητή του Ρωσία. Έζησε στην Ευρώπη και την Αμερική. Το 1994 επέστρεψε στην πατρίδα του.

Στις 12 Φεβρουαρίου 1974 υπέγραψε ένα κείμενό του με τον τίτλο **Να μη ζούμε με ψέματα**". Γράφει: "***Έχουμε χάσει τόσο απελπιστικά την ανθρωπιά μας, ώστε για τις σημερινές υλικές αξίες παραδίνουμε όλες τις αρχές μας, την ψυχή μας, όλες τις προσπάθειες των προγόνων μας, όλες τις δυνατότητες για τους απογόνους μας, φτάνει μόνο να μη χαλάσουμε την κακομοιριασμένη μας ζωή***". Συνεχίζει: "***Είναι ωραία λοιπόν να ζεις βολικά σ' όλη σου τη ζωή*** ". "***Αραδιάζουμε ψέματα στον εαυτό μας, για να τον καθησυχάσουμε*** ". "***Μπορούμε ν' αρνηθούμε να λέμε αυτό που δεν σκεφτόμαστε***"! **Όποιος θέλει να είναι ειλικρινής και τίμιος *"δεν θα γράψει ποτέ, δεν θα υπογράψει ποτέ, δεν θα δημοσιεύσει ποτέ, με κανέναν τρόπο, μήτε μια φράση που διαστρεβλώνει την αλήθεια. Δεν θα προφέρει καμιά τέτοια φράση ούτε σε ιδιαίτερη συζήτηση... Δεν θα ψηφίσει μήτε φανερά, μήτε κρυφά, πρόσωπα που τα θεωρεί ανάξια ή ύποπτα... Με μια λέξη, δεν θα δεχτεί ν' αρκεστεί σε ημίμετρα... Πρέπει να κάνει ένα τουλάχιστον βήμα απ' αυτά που προαναφέραμε προς όφελος της αλήθειας ή προς το ψέμα, προς το μέρος της πνευματικής ανεξαρτησίας ή της πνευματικής δουλοπρέπειας. Εκείνος που δεν θα 'χει το θάρρος να υπερασπιστεί την ψυχή του, ας μην υπερηφανεύεται για τις προοδευτικές του ιδέες***".

Ο γέροντάς του **Θεόδωρος Ντοστογιέφσκι**, άλλος μεγάλος συγγραφέας, κάνει μια άλλη λεπτή παρατήρηση: *"**Μερικοί άνθρωποι, με το να λένε συνέχεια ψέματα και να τα επαναλαμβάνουν, κάποτε τα πιστεύουν ως αλήθειες**"*. Και ο δικός μας μεγάλος **Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης δεν επέτρεπε στον εαυτό του να πει ποτέ ψέματα**. Οι ήρωές τους είναι μεγάλοι αμαρτωλοί που μετανοούν ειλικρινά. Ο Α. Σολτζενίτσιν μίλησε με πολύ πόνο και πολλή αγάπη για μεγάλες και πικρές αλήθειες. Λίγο καιρό πριν πεθάνει είχε πει πως η Ρωσία βρήκε το ρόλο της στην παγκόσμια σκηνή, "***εσωτερικά όμως, ηθικά, απέχουμε πολύ απ' αυτό που επιθυμούμε και που έχουμε ανάγκη να είμαστε***". Λαμβάνοντας το μεγάλο κρατικό βραβείο από τον πρόεδρο Πούτιν είπε: "***Χρειάζεται ακόμη βαθιά και δύσκολη πρόοδος, πολυσύνθετη, θα την έλεγα κυρίως πνευματική***".

Ο Σολζενίτσιν υπήρξε γνήσιος συνεχιστής της πλούσιας ρωσικής πνευματικότητας, της βαθιάς ευσέβειας ενός ορθόδοξου λαού με γερές ρίζες. Εξόριστος στην Αμερική κατήγγειλε τον ατομικιστικό, δυτικό τρόπο ζωής, με αποτέλεσμα να τον αφήσουν μόνο του. Είχε συνηθίσει στα γκούλαγκ, τη μοναξιά και τη σιωπή. Η έκφρασή του είχε πάντα μια σοβαρότητα, σκεφτικότητα, πόνο και λύπη. Παρατηρούσε πως στις ημέρες του τα πρόσωπα είχαν χάσει την ειλικρίνεια, τη φιλικότητα, τη γαλήνη, την ηπιότητα και είχαν γίνει σκληρά και επιθετικά. Εύστοχα παρατηρεί ο Ολιβιέ Κλεμάν: "Καταλαβαίνουμε τώρα γιατί οι σημερινοί ρώσοι διανοούμενοι, που αγωνίζονται για τη μνήμη και την ελευθερία, αφήνουν γένια, ο Σολζενίτσιν από τους πρώτους. Προσπαθούν να ξαναβρούν την πνευματική συνέχεια της ρωσικής ιστορίας, μιαν αρρενωπότητα χωρίς σκληρότητα, αδιαχώριστη από το σεβασμό και την καλοσύνη".

Ο Σολζενίτσιν θέλησε με το έργο του να διδάξει, για μια ακόμη φορά, τα παθήματα να γίνουν μαθήματα. Η τότε σιωπή του κόσμου στα φοβερά εγκλήματα των γκούλαγκ να μη γίνει σήμερα ένοχη σιωπή λήθης και αδιαφορίας στην ιστορία. **Χρειάζεται ηθική καταδίκη κάθε ψέματος. Χρειάζεται μετάνοια. Το άσχημο είναι να μην υποψιάζεται κανείς τη μετάνοια. Μάλιστα τα ανομήματα να τα θεωρεί και ανδραγαθήματα**. Ο ίδιος ο Σολζενίτσιν μετανόησε ειλικρινά, γιατί ως αξιωματικός κάποτε φέρθηκε αμείλικτα στους άνδρες του. **Χρειάζεται προσωπική και συλλογική μετάνοια**.

Νομίζω πως τα λόγια του Σολζενίτσιν δεν είναι μόνο για τη Ρωσία. Κάθε μεγάλος συγγραφέας είναι οικουμενικός άνδρας. Ξέρει τι λέει ο Ντοστογιέφσκι και ξέρει καλά τι κάνει ο έξοχος Παπαδιαμάντης μας.
Μην επιτρέπουμε ψέματα στον εαυτό μας, επ' ουδενί, αγαπητοί μου φίλοι. Είναι ωραίο αυτό το κόστος. Κοιμάσαι ήσυχα, γλυκά...

(Πηγή: "Μακεδονία" 28/9/2008)